

ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਟ ਜਾਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ XVI ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਡਰ ਨਿਯਮ 12.21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(7) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਆਰ.ਐਨ.ਐਮ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਏਡੀ ਕੋਸ਼ਲ ਜੇ.

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

SHMT. ਸੇਵਰਨੀ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1967 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 893

30 ਅਗਸਤ 1968 ਈ.

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV)- ਐੱਸ. 4 ਅਤੇ 29(2)— ਪਰੰਪਰਾ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਭੰਗ—ਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ—ਅਜਿਹਾ ਭੰਗ—ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਰਿਵਾਜ (ਪੰਜਾਬ)— ਵਿਆਹ—ਦਾ ਭੰਗ—ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੈਨੀਆਂ—ਪਤਨੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ - ਕੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29(2) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। "ਪ੍ਰਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਉਸ ਫੋਰਮ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਭੰਗ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰੀਤ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਭੰਗ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਇਸਲਈ, ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ, ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

6

Pritam Singh v. Shmt. Sowarni

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੈਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਇਨਕਾਰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 18 ਅਤੇ 19)

1967, ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਮਿਤੀ 31 ਜਨਵਰੀ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 439 ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਮਿਤੀ 31 ਜਨਵਰੀ, 1966, ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ) ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰੇ। Shmt ਲਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੋ ਵਜੋਂ 20। ਸਵਰਨੀ ਅਤੇ ਰੁ. 18 ਸਿਸ਼ੋ, ਉਸਦੀ ਧੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤੋ ਵਜੋਂ।

ਜੇ.ਐਲ.ਗੁਪਤਾ, ਅਤੇ ਬਲਰਾਮ ਗੁਪਤਾ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ਐਚ.ਆਰ.ਅਗਰਵਾਲ, ਇੱਕ ਡੀਵਕੋਟ।

ਨਿਰਣਾ

ਕੌਸ਼ਲ, ਜੇ. - ਇਹ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 488 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 25 ਜੁਲਾਈ, 1964 ਦੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਉਸ ਲਈ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਖੁਦ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ੋ ਨਾਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਉਸਦਾ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ) ਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੋ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 2-1 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। 100 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਈ ਸੀ। 5,000 ਜਾਂ 6,000 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ। ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। 50 ਰੈਸਪੋਂਡੈਂਟ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੁਪਏ। 20 ਸਿਸ਼ੋ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ।

(3) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਉਸਨੇ ਗਵਾਹ-ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੋ ਉਸਦੀ ਧੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਸਿਕ ਭੱਤੋ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। 38 ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਬੁੱਢੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਨਾਨੋਵਾਲ ਦੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(4) ਪਿੰਡ ਕਾਹਨੂਵਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੰਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ 2) ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰੀਬ 8 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਿਕਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

(5) ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.3) ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਜ਼ਿਰੂ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਨਾਨੋਵਾਲ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗਵਾਹ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

**Pritam Singh v. Shmt.
Sowami**

(9) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 7 ਫਰਵਰੀ, 1967 ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਦਵਤਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ।

(10) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਆਪਣੇ ਸਮੇਤ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਜਨਮ ਰਜਿਸਟਰ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸਾਲ 1956-57 ਦੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਰਡ ਲਈ ਹੇਠਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(11) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਖੰਡਨ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ 18 ਮਈ, 1955 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਵਾਇਤੀ ਤਲਾਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ। ਅੱਗੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਸਟਮ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ

(1) 125 ਪਲੀ. ਵੀਕਲੀ ਰਿਪੋਰਟਰ 1913

ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੁਸ਼ੱਮਤ ਬੁਧੀ (1) ((ਸੁਪਰਾ)) ਵਿਚ ਇਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸ਼ਕਰਗੜ੍ਹ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਜਾਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੈਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਗਲੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਵੇ।

(12) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭਰੋਸਾ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ (a; ਦੀ ਧਾਰਾ -4) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:

"4. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ, -

(a) ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਠ, ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਰੀਤੀ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। :

(13) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, " ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (ੳ) ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਹੈ:

"29. (2) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਥਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

(14) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਹਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ

ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ "ਪ੍ਰਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। "ਪ੍ਰਾਪਤ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਫੋਰਮ ਜਾਂ ਵਿਧੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੰਗ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਰਿਵਾਜ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਭੰਗ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਛੂਤਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(15) *ਈਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ* ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। *ਹੁਕਮ ਕੌਰ* (2):-

“ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਤਲਾਕ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਜਿਹਾ ਤਲਾਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਿਛਲਾ ਵਿਆਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਹਿੰਦੂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ।”

(16) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤਲਾਕ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਯੋਗ ਤੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪਤੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪਾਲ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੀ ਜੋ ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। . ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(17) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੈਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰੀਤ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ *ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ* ਬਨਾਮ *ਮੁਸੰਮਤ ਬੁਧੀ* (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਰਗੜ੍ਹ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਜਾਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ।) (ਸੁਪਰਾ)। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ FW ਕੇਨਾ ਵੇ, ਜਿਲਦ XII ਦੁਆਰਾ "ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ" ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ III ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ 1913 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ 3 (ਬੀ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

“ਸਵਾਲ 3(ਬੀ)।—(1) ਕੀ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਅੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ।

ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਰਦ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ?

- (2) ਕੀ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਉਸ ਔਰਤ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਪਤਨੀ ਦਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤਲਾਕ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਭੇਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਸੰਗਠਿਤਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵੀ ਫੋਸਟਰੇਜ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹਨ? ਕੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਹਨ?

ਉੱਤਰ 3 (ਬੀ) - (1) ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- (2) ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦੀ ਰੀਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਬੀਲੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਅਮਲ ਦੁਆਰਾ ਪੁਨਰ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

- (1) ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਰਗੜ੍ਹ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਦੇ ਲਬਾਣਾ।
- (2) ਬਟਾਲਾ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਜਾਟ।
- (3) ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੈਣੀ, ਭੱਟ, ਲੋਹਾਰ ਅਤੇ ਤਰਖਾਣ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਬੀਲੇ ਲਾਬਨਾਸ ^ਪੀਡੀ ਸੈਨੀਸ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- (3) ਮੁਹੰਮਦ ਕਬੀਲੇ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ-ਭੈਣ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(18) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਸੈਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਲਾਕ ਦੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਉੱਤਰ 3 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਇੱਕ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ

Britain. Singh v, Shmt. Sowarni

ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ, 'ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬ 3(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਲਾਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤਲਾਕ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸੇ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂ:

“ਸਵਾਲ 11. — ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(1) ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ,

(2) ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਤਲਾਕ?

ਉੱਤਰ 11. — ਹਿੰਦੂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਡੀਡ ਓਟ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ 3 (ਬੀ) (2), ਸੈਕਸ਼ਨ III, ਭਾਗ I ਦੇ ਜਵਾਬ ਰਾਹੀਂ, ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡੀ ਗਈ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(19) ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ "ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ"। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਕ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਦੇ ਹੋਰ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਲਾਕ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਢੰਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਰੀਲੀਜ਼ ਦੀ ਡੀਡ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਬੇਦਖਲੀ ਅਤੇ ਖੰਡਨ, ਰਿਵਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਲਾਕ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ।

(20) ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਸ਼ੋ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਉਸ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

(21) ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਦ. ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਐਮ _

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Britain. Singh *v.* Shmt. Sowarni

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ